

DIRVA

Nr. 47 47

Balandis-April 22, 1963

Cleveland, Ohio

Kai kratomasi sąjungininkų

PREZIDENTO KENNEDY NORAS SAVO BERLYNO VIZITU PADEMONSTRUOTI JAV NEPRIKLAUSOMUMĄ NUO VAKARŲ VOKIETIJOS PRIMENA SENAS VOKIEČIŲ IR IŠ DALIES JAPONŲ SVAJONES TALKININKAUTI, AMERIKAI TVARKANT PASAULĮ. — NORS TOSE SVAJONĖSE NETRUKO LOGIKOS, JOS IKI ŠIOL NEBUVO ĮGYVENDINTOS.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Iš Berlyno atėjo būdinga žinia. Prezidentas John F. Kennedy, kuris birželio mėn. lankysis Europoje, nori trumpam sustoti ir Vakarų Berlyne, tačiau jis nori ten nuvykti be Vakarų Vokietijos prezidento ar jos kanclerio palydos — vienas. Tokiu būdu jis noris parodyti sovietams savo nepriklausomumą nuo Bonnos politikos ir pažiūrų Berlyno byloje.

Taip antrojo karo pabaigoje gimusi vokiečių svajonė, kad jie turėtų būti natūralūs amerikiečių sąjungininkai varžybose su sovietais dėl pasaulio viešpatavimo ir dabar pasirodė esanti nereali. Čia reikia priminti, kad daugelini nacių laikotarpiu vokiečių vadai atrodė, jog jie amerikiečiams būsią reikalingi kaip sąjungininkai, galį sulaikyti sovietų žygiavimą į priekį. Neseniai Londone išėjusioje knygoje apie Reichsmaršalą Goeringą (Roger Manvell and Heinrich Fraenkel: "Hermann Goering" Heinemann leidykla Londone; 429 psl.) smulkiai nupasakojamas vokiečių maršalo planas po Hitlerio mirties susitarti su Eisenhoweriu ta prasme, kad vokiečiai toliau kovotų tik rytų fronte, o kautynės vakaruose būtų sustabdytos. Tačiau Eisenhoweris Goeringo pasiūlymą išsikaltė "von Mann zu Mann" (kaip vyras su vyru) atmetė. Berlynas ir didelė Vokietijos dalis buvo perduota sovietams. Tofimesnė istorija yra gerai žinoma.

Turint galvoje nuotaikas Amerikoje, Goeringo svajonė, aišku, neturėjo jokių šansų. Naciai turėjo išnykti

ti iš politinės scenos, tačiau ir jiems išnykus politiniai interesai liko tie patys. Kodėl atsisakyti talkos tų, kurie patys yra dar daugiau suinteresuoti sovietų užmačių pažabojimu negu amerikiečiai?

Nepaisant tokios logikos Washington toliau viešpatavo įsitikinimas, kad amerikiečių misija esanti sunaikinti žiaurias vokiečių ir japonų imperijas tam, kad tuo būdu padėjus išsiplėsti nemažiau žiauriai sovietų imperijai.

Turėjo prabėgti beveik 10 metų iki pagaliau buvo suprastas tokios politikos absurdiškumas, tačiau dar ir dabar, kaip parodo anksčiau minėtas pavyzdys, kratomasi vokiečių talkos, nors praktiškai, jei Europoje prasidėtų ginkluotas konfliktas, neišsilytės į totalinį atominį karą, gvimosi našta didžia dalimi kristų ant vokiečių pečių. Be jų talkos konvencionalinėm karinėm pajėgom nebūtų

galima apginti ir to paties Vakarų Berlyno.

Panaši situacija yra ir Tolimuosiuose Rytuose, kur Japonijos sunaikinimas privedė tik prie Raudonosios Kinijos isistiprinimo. Šiandien kolumnistas Milburn P. Akers, neseniai ilgesnį laiką paviešėjęs tame pasaulyje kampe rašo: "Jungtinėm Valstybėm neįmanoma vienom tvarkyti (to police) pasaulį. Mes tą faktą pripažinome Europoje ir padėjome daug pastangų atstatyti ir sustiprinti Vakarų tautas. Mes išleidome bilijonus, kad atkutinus Japonijos ūkį, tačiau mes kartu varžėme jos prekybą su Kinija... Japonijos ūkiniai ryšiai su Kinija ilgai nei galėtų privesti ir prie glaudesnių ryšių su jos raudonuoju režimu ir tuo pačiu santykiu su Vakarais atšalimo. Jei tačiau mes paverstume Japoniją mūsų patikėtiniu (first deputy) Tolimuosiuose Rytuose, mes patys atspalaiduotume nuo sunkių pareigų tenai ir kartu padėtumėm Japonijai. Japonija, su JAV talka, galėtų būti pirmos klasės mūsų policininku Tolimuosiuose Rytuose!"

Kokios "atžagareiviškos" pažiūros! Tačiau jose yra tiek pat logikos, kiek Goeringo svajonėse, kiek ir Adenauerio nore būtinai lydėti Kennedy į Vakarų Berlyną.

Cardona kaltina — kiti remia Kennedy

Kubos Revoliucinės Tarybos prezidentas Dr. Miro Cardona savo atsistatydinimo rašte detalai išdėsto savo ryšių, santykių ir pasitarimų duomenis su įvairiais JAV valstybės departamentų pareigūnais, sekretorium Dean Rusk ir prezidentu J. F. Kennedy.

Tame dokumente jis prieina išvados, kad, neatsižvelgiant į visus duotuosius jam pažadus ir užtikrinimus, JAV politika Kubos ir

Castro režimo atžvilgiu buvo vedama kaip tik priešinga duotiems pažadams linkme. Tą politiką jis nušviečia šiais faktais:

- Išnykimas nepakeičiamo reikalavimo dėl sovietinių bazių inspekcijos vietoje, dėl to susitarus su JTO gen. sekretorium U. Thant.

- Sutarimas dėl datos, iki kada rusų kariai, ne žemės ūkio patarėjai, turėjo būti evakuoti iš Kubos. JAV kantrybė šiuo klausimu lei-

LIETUVOS NAUJIENŲ ATRANKA

SPEKULIACIJOS APIE PABALTIJOS KONFEDERACIJĄ

Balandžio 11 dieną Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje vietinėmis ir rusų kalbomis leidžiamieji dienraščiai buvo išleisti maždaug vienodo turinio. Visuose buvo įdėti straipsniai tų pačių autorių iš visų trijų kraštų, kur kiekvienas rašė apie savo krašto ūkinius, kultūrinius laimėjimus, planus, tarp kita ko ir apie kovą prieš religiją ir abstraktinį meną. Visur buvo įdėtas visų trijų kraštų žemėlapis. Žemėlapyje piešiniais atžymėtos svarbesnės jau veikiančios arba statomos pramoninės įmonės. Tai akivaizdus liudijimas, kad visi tie laikraščiai turi bendrą "vyriausią redakciją", be kurios toks "sutapimas" būtų neįmanomas.

Tokia laikraščių laida, ypač žemėlapis, Maskvoje esančių vakarietiškų žurnalų akys sudarė įspūdį, jog tai ženklas, kad rengiamasi Pabaltijos respublikas sujungti į bendrą ūkinę ir gal net politinę konfederaciją, ir viešojo nuomonė jau pratinama prie tos minties. Taip New York Times korespondentas ir parašė (NYT, balandžio 14).

Spėjiojimus apie ne vien ūkinę, o ir politinę Pabaltijos "konfederacijos" galimybę sustiprina aplinkybė, kad tos uniformiškos laikraščių laidos pasirodė kaip tik ne ūkinio, o politinio pobūdžio konferencijos proga. Konferencija įvyko Rygoje, ir ji buvo skirta politinės ideologijos klausimams. Dalyvavo ne ekonomistai, o partiečiai "ideologai", ir konferencijos svarbiausias dalyvis buvo pats Chruščiovo žentas, Adžubėjus, kuris, sako, netrukus iš Izviestijų redaktoriaus kedės persėsias į aukštesnę ir imsiąs diriguoti visus Sovietijos kultūrinius ir ideologinius reikalus.

Žinoma, prisiminta, kad porą savaitę anksčiau Vilniuje įvyko ir bendro trijų Pabaltijos respublikų ekonominio komiteto posėdis, kuriame, šalia visų trijų "sovnařchozų" ("liaudies ūkio tarnybų", tai yra, pramonės administratorių) atstovų buvo ir pramonės administratorių vadinas "Kaliningrado srities", kadangi šios srities įmonės prižiūrimi yra pavesta vilniškiams "sovnařchozui". Iš to spėjiojimas, kad ir rusų kolonizatoji

mašinų gamyba	mašinų gamyba
pramoninė statyba	pramoninė statyba
termoelektrinės	termoelektrinės
hidroelektrinės	hidroelektrinės
cheminė pramonė	cheminė pramonė
leidybos pramonė	leidybos pramonė
kompiuteriniai darbai	kompiuteriniai darbai
mašinų gamyba	mašinų gamyba
pramoninė statyba	pramoninė statyba
termoelektrinės	termoelektrinės
hidroelektrinės	hidroelektrinės
cheminė pramonė	cheminė pramonė
leidybos pramonė	leidybos pramonė
kompiuteriniai darbai	kompiuteriniai darbai

Šis žemėlapis, balandžio 11 d. atspausdintas Vilniuje, Rygoje ir Tallinne leidžiamuose dienraščiuose, atkreipė į save užsienio korespondentų Maskvoje dėmesį ir sukėlė spėjiojimų, ar tik nebus Maskvos valdžia nutarusi kurti "Pabaltijos konfederaciją".

Mažosios Lietuvos sritis galbūt formai įjungti į Lietuvos respublikos ribas ir tuo būdu į spėjimai būsimą "Pabaltijos konfederaciją".

Ryšium su tokiais politiniais jaudinančiais spėjiojimais yra prisimintina visa šių dalykų eiga.

Nuolatiniai administraciniai pertvarkymai yra seniai būdingi bolševikinei santvarkai ir jie nuolatos vyksta, lyg pagal patarimą neturinčiamar nežinančiam ką veikti: "virvė vyk ir ardyk". Nuo pačios rusų bolševikų įsibrovimo į Pabaltiją pradžios, ypač nuo jų sugrįžimo 1944 metais, Pabaltijos administravimas nuolat kaltinamas, stengiantis jį priderinti prie Rusijos esamų pavyzdžių, kurie, ypač po Stalino, irgi nuolat keičiami. Pirmiau galiojo dėsni "daugiau valdžios, arčiau prie liaudies". Tuo sumetim Lietuvoje iš pradžių padaugino apskrčių -- vietų buvusių 26 padarė daugiau kaip 40 -- o

vėliau (1950 metais) apskritis dar labiau suskaldė ir įsteigė jų vietų net 87 rajonus, kuriuos sugrupavo į keturias apygardas (sritis, oblastis). Bet po Stalino mirties (gal nebūtinai dėl to) prasidėjo "integracijos" laikotarpis: administracinių vienetų (taip pat ir kolchozų) stambinimas, jungimas. Lietuvoje dabar iš kada buvusių 87 rajonų liko jau tik 41. Kai rajonai buvo smulkūs, o valsčiai panaikinti, rajonai buvo padalinti apylinkėmis, kurios tuo metu buvo maždaug tokios pačios ar dar mažesnės kaip pirma buvusios seniūnijos. Apylinkių buvo daugiau kaip 2000. "Integracijos" metu apylinkės irgi imta stambinti. Po pirmojo sustambinimo liko tik apie dvyliką šimtų apylinkių, o po paskutiniojo -- vos per šešis šimtus (Dabartinės apylinkės apima apietrečdaliarba kai kur net apie pusę buvusio valsčiaus). Toki pertvarkymai yra administracijos technikos (Nukelta į 2 psl.)

DAILĖS KONKURSAS

L. A. Menininkų Klubas, susitaręs su Čiurlionio Galerijos direkcija, 1963 m. sukilimo šimtmečio proga skelbia 1911-50 m. lietuvių tautos sukilimui ir partizanų kovoms pavaizduoti dailininkų darbų ta tema konkursą.

1. Konkurse gali dalyvauti visi laisvame pasaulyje gyvenantieji dailininkai (tapytojai, grafikai, skulptoriai, keramikai, dekoratoriai ir architektai).

2. Už geriausią meno kūrinį skiriama 1000 dolerių premija, antroji premija 500 dol. ir trečioji -- 250 dolerių.

3. Premijuoti kūriniai paribūs Čiurlionio Galerijos nuosavybė.

4. Čiurlionio Galerijos direkcija sudaro Jury Komisiją, į kurią įeina trys dailininkai ir du kviešti visuomenės atstovai.

5. Tapybos darbai neturi būti didesni kaip 72 coliai pločio, skulptūros ir kitų technika -- neaukštesni kaip 72 coliai. Sunkiai pergabenami darbai pristatomi pačių autorių priemonėmis. Nepremijuoti darbai bus gražinti autoriams Čiurlionio Galerijos lėšomis.

6. Visi atsiųstieji darbai, vaizduojant 1911 m. sukilimą ir partizanų kovų epizodus, bus išstatyti tam tikslai orgaganizacijoje parodoje, kuri bus Jaunimo Centre -- Čiurlionio Galerijoje.

7. Visi kūriniai turi būti pristatyti Čiurlionio Galerijai iki š. m. gruodžio 4 d. imtinai.

L. A. Menininkų Klubas
Valdyba
Čiurlionio Galerijos
Direkcija

Šlynakiemio, Seinų apskr., pradžios mokyklos mokiniai, nebedami stiprių žiemos šalčių, surengė net du vakarus. Sausio mėn. suvaizdino K. Kubilinsko pasaką "Senio Šalčio rūmuose". Žmonių prisirinko per du šimtus, bet visi negalėjo sutilpti nedidelėje mokykloje (mokykla yra privačiuose namuose). Dekoracijas ir rūbus paruošė mokytoja N. Jakimavičienė. Kovo mėn. -- mokyklos mokiniai suvaizdino "Mikis Plikis Tinginys", to pat kaimo vakarinės suaugusių mokyklos VII kl. mokinės padainavo dainų ir pasakė eilėraščių.

Nuotraukoje Šlynakiemio pr. mokyklos mokiniai su mokytoja N. Jakimavičiene.

OKUPUOTOJE LIETUVOJE

Sportinės 'kregždės'

Būdingą vaizdą iš okupuotos Lietuvos "sportinio gyvenimo" patiekia Vilniaus Sportas 29 nr. straipsnyje "Pirmoji Kregždė". Čia patiekiamo to straipsnio ištrauka:

"Šiais metais pavasario "pranašas" pasirodė esąs ypač ankstyvas. Pirmą kartą šiaulių milicijos skyriuje jis atsidūrė vasario 13 dieną. Bet už tai čia atskrido ne šiaip sau "kregždutė", o solidi "kregždė" -- šiaulių "Elnio" futbolo komandos treneris Stasys Rostkauskas. Jo "nuopelnai" buvo įvertinti dvylika parų arešto už smulkų chuliganizmą.

-- Kaipgi tai galėjo atsitikti? -- stebėjosi senas futbolo mėgėjas, -- Juk, rodos, jokių rungtynių dar nebuvo...

Pasirodo, kad ne rungtynės čia buvo kaltos. Štai, kaip aiškinosi pats treneris:

-- Man jau trečią dieną gėlė dantį. Nuėjau pas gydytoją -- neradau. Todėl per pietų pertrauką nusipirkau degtinės ir išgėriau. O einant pro vartus, draugovinėms sulaukė.

Taip, gerai būtų, jei viskasto ir pasibaigtų. Nežinia, ar degtinė pakeitė S. Rostkauskui stomatologą, tačiau darbo dieną ji jam tikrai padėjo sutrumpinti. Žvilgterėjęs į laikrodį, kuris rodė beveik minučių 15 val., S. Rostkauskas nusprendė:

-- Šiai dienai pakaks!

Tai taręs, jis pasuko kombinato vartų link. Tačiau čia jis susidūrė su sargu.

-- Kur, drauguži, taip anksti?

-- Ne tavo reikalas, -- atkirt.

to "Elnio" futbolininkų treneris ir savo teiginį argumentavo dar keliais "stipresniais" žodeliais.

-- Tai kad tu, brolyti, girtas, -- nustebo netrukus prisistatę draugovinėms ir milicijos igaliotinis.

-- Škak iš čia, -- sukomandavo S. Rostkauskas ir pabandė jėga prasiskinti kelią.

Kaip ir reikėjo laukti, tokie ryžtingi veiksmai iššaukė ryžtingą atoveiksmį. S. Rostkauskas buvo nubaustas. Tačiau atrodo, kad treneris ne taip jau pergyveno dėl savo poelgio, iš kurio jis, matyt, nepadarė išvadų, kaip ir iš pamokančio praėjusių metų futbolo sezono. Aišku, nelabai buvo malonu areštuotam su šluotele darbuotis miesto gatvėse, kur, žiūrėk, ir pasimaišo koks nors savos komandos futbolininkas.

Bet S. Rostkauskas greitai įsitikino, kad šie visai nesmerkė jo elgesio. Priešingai, futbolininkai net nusprendė... išgelbėti savo trenerį. Tiesa, elniečiai neorganizavo sensacingo pabėgimo, bet už tai po poros dienų šiaulių liaudies teismas gavo kolektyvinį "Elnio" futbolo komandos pareiškimą, kuriame, be kita ko, rašoma:

... Šiuo metu mūsų futbolo komanda turi intensyviai dirbti, ruošis LTSR "A" grupės futbolo pirmenybių pavasario ratui. Deja, trenerio nebuvimas gali atsiliepti komandos pasirošimui. Todėl išleiskite jį, mes jį perauklėsime".

Kaip sakoma, varnas varnui akies nekerta. Ir kaip nemaldausi, jei ne šiandien, tai ryt vieną ar kitą jų gali ištikti panašūs nemalonumai. Juk "Elnio" komandos futbolininkas J. Bugys nei anksčiau, nei vėliau, o tik 24 valandas prieš savo trenerį -- vasario 12 dieną -- taip pat buvo patekęs į išblavinimo įstaigą... Ne jis pirmas, ne jis paskutinis. Gal kada ir treneris padės?

Sunku ir suskaičiuoti, kiek kartų, pačiam S. Rostkauskui vadovaujant "Elnio" futbolininkai laukė režimą, pažeisdavo viešąją tvarką. Neatsitiktinai vien praejusiais metais net III "Elnio" kombinato darbininkų teko naudotis išblavinimo įstaigos paslaugomis arba atlikti bausmę už smulkų chuliganizmą. Nemaža tarp jų buvo ir sportininkų. Obūta ir rimtesnių nusikaltimų. Buvęs "Elnio" vartininkas P. Juknevičius atlieka bausmę už sukčiavimą, boksininkas S. Lazaris -- už išprievartavimą ir t.t. Ir tai ne vieninteliai atsitikimai.

Kartais "Elnio" sporto kolektyvas dėl akių apsvaistydavo šiuos, jau tapusius eliniais kombinato gyvenime, įvykius, kartais numodavo ranka. Todėl ir dabar vietoj ryžtingo, smerkiančio žodžio elniečiai vėl prašė:

-- Išleiskite mūsų trenerį... Keista, kodėl jie dar nepridūrė:

-- Juk jis toks geras vyras, niekam nieko blogo nepadarė. O jei jūs jo neišleisite, tai mes pralaimėsime visas rungtynes.

VALYKLOS

Sumažinkite valymo išlaidas. Armer Chemicals siūlo universalią priemonę, kurią galite naudoti laisvai visokių rūšių dėmėms valyti... Net ir nežinomos kilmės. Nereikalinga būti specialistu.

Dėl tikslesnių informacijų rašykite:

Peter Radzickas
c/o Armen
Chemical, Inc.
Box 24
Ann Arbor, Mich.

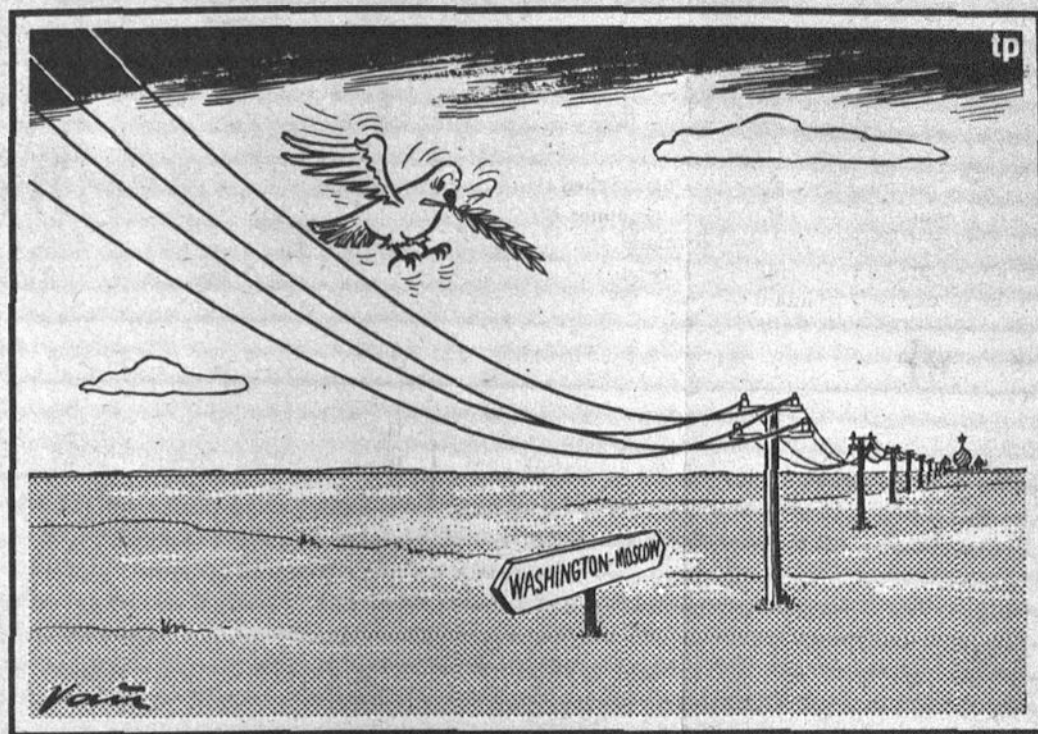
BILIETAI JAU
PARDUODAMIMETROPOLITAN
OPERA ASSOCIATION
OF NEW YORKCLEVELAND PUBLIC
HALL

April 22 thru 28

Apr. 22 Eve. CAVALLERIA
RUSTICANA AND
PAGLIACCI
Apr. 23 Eve. TOSCA
Apr. 24 Eve. DIE MEISTER-
SINGER
Apr. 25 Eve. LA TRAVIATA
Apr. 26 Eve. FLEDERMAUS
Apr. 27 Mat. BARBER OF
SEVILLE
Apr. 27 Eve. OTELLO
Apr. 28 Mat. MADAMA
BUTTERFLY

Prices: \$2 to \$12 (No Tax)

MET BOX OFFICE — MA 1-8300
UNION COMMERCE BANK
E. 9th and Euclid Ave.
Open 9:30 a.m. to 5:30 p.m.
(Knabe Piano Used Exclusively)

-- Hm... Jau turbūt galiu nutūpti

'PABALTIO KONFEDERACIJA'

(Atkelta iš 1 psl.)

dalykas ir politinės reikšmės praktikoje neturi.

1957 metais įvykdytoji ūkinė "decentralizacija" -- visos bolševikinės rusų imperijos su-skirstymas ekonominiais rajonais ir pramonės valdymo išėmimas iš ministerijų bei jų perdavimas kitaip pavadintoms valdinėms įstaigoms, būtent, "sovnarchozams", -- irgi nesudarė apčiuopiamų politinių pasikeitimų. Pabaltijį tas suskirstymas tik tiek turėjo bent menamos politinės reikšmės, kad nei Lietuva, nei Latvija, nei Estija nebuvo ūkinio administravimo požūrių suskaldytos: kiekviena respublika savo ribose buvo padaryta atskiru ekonominiu rajonu, Maskvai priklausomu atskirai ir tiesiog. Kitaip dalykai būtų atrodę, jei, pavyzdžiui, Lietuvos dalis būtų buvusi sujungta į vieną ekonominį rajoną, sakysim, su Baranovičių sritimi, o kita dalis su kuria nors Latvijos dalimi.

Bet ir ūkinė "decentralizacija" Maskvoje neilgai patiko. Jau antrais-trečiais tos "decentralizacijos" veikimo metais imta kalbėti apie glaudesnę gretimų rajonų bendradarbiavimą, "daliniimąsi patyrimais" ir net pasitarimais planavimo reikaluose.

Lietuvoje kurį laiką buvo gana ryškiai pastebima tendencija kreipti tą bendradarbiavimą Minsko link, su Gudija. Bet entuziazmo tam nebuvo. Tuo tarpu tarp pabaltiečių -- nepartiečių ir net partiečių -- vis atsirasdavo įvairių užsimojimų santykiuoti, tartis, keistis sumanymais ar ką nors daryti bendrai. Tokių bendrų interesų vis surasdavo ir kultūrininkai, ir miškininkai, ir sodininkai, ir bitininkai, ir pramonės tvarkytojai, ir ypač veikėjai žemės ūkio srityje. Kai Maskvoje buvo sugrįžta atgal prie "virvės vijimo", tai yra prie ekonominių rajonų "skaldos" integravimo, jungimo jų į "didžiulius ekonominius rajonus", Maskva pasijuto turinti pripažinti, kad Pabaltijys vistiek turi daug savo tarpe bendrų tradicijų, kurios Pabaltijį skiria nuo Rusijos, Gudijos ir iš viso nuo prieškarinės Sovietijos sričių, ir kad tas Pabaltijio tradicijų bendrumas bei nuo kitų skirtingumas yra toks, su kuriuo verčiau skaitytis ir jį atsargiai lenkti, negu be atodairos laužyti. Tas ir nulėmė Maskvos nusistatymą steigti tik trijų Pabaltijio respublikų -- ekonominių rajonų jungtinį pramonės komitetą, be Gudijos ar kurio nors Rusijos rajono.

Toks komitetas veikia jau pora metų ir jis susirenka posėdžiu apie porą kartų per metus Vilniuje, Rygoje ar Tallinne. Tad kovo mėnesį įvykęs toks posėdis Vilniuje buvo ne kokia naujiena, o jau kelintas rutininis to komiteto posėdis, ir tai nėra koks "ligi šiol miegojusio vieno iš 17 didžiųjų ekonominių rajonų veikimo pradžia". Tiesa, kaip "integruotas rajonas" Pabaltijys ypatingu bendradarbiavimo uolumu nepasireiškė, bet dabartinis jo pabrėžtas pagarsinimas uniformuota laikraščių laida vistiek yra tik priemonė paskatinti Pabaltijio ūkio administratorius pasistengti, kad būtų kaip nors ryškiau regimos ano prieš porą metų Maskvos užsimoto "integraci-

nio" patvarkymo pasekmės. O tos laukiamos pasekmės nėra "vietininkiška" Pabaltijio vienybė, bet tik greitesnis, nepakrikęs, "unisoniškas" reagavimas į Maskvos centro kiekvieną mygtuko paspaudimą.

Nėra abejonės, kad ta Pabaltijio vienybės demonstracija, atlikta uniformuotos laikraščių laidos išleidimu, daugumai pabaltiečių sukelia minčių apie tikrai savaimingą vienyjimąsi. Bet ne tą turi galvoj Maskvos centras, bendradarbiavimą skatindamas ir net įsakydamas. Pažymėtina, kad Pabaltijio "didysis ekonominis rajonas" oficialiai vadinamas šiaurės vakarų ekonominiu rajonu, ir tai kiekvienam primena senosios Rusijos imperijos kadai Lietuvai primestą pavadinimą -- siverio zapadnyj kraj. Be to, tebėra pastangų ir dabar Pabaltijio neizoliuoti nuo kitų imperijos dalių, o jį "ir mažmenomis ir urmu" kaip tik labiau siekti su kitomis imperijos dalimis. Gamtinėmis degamosiomis dujomis Pabaltijys jau pradėtas maitinti iš Ukrainos, ir tai nuolat primenama: nebūtu "didžiųjų brolių vadovaujamoj šeimoj", negautumėt dujų... Elektros energijos sistema jungiama į bendrą grandinę ne tik su Karaliaučiaus, bet ir su Leningrado sritimi. Prieš trejetą savaičių Rygoje įvykusios kino filmų varžybos dėl "Didžiojo Gintaro" (kurį šį kartą estai į Tallinną nusivežė) vyko ne tik tarp trijų Pabaltijio sostinių, bet ir Minsko kino studijų.

Atskiras dalykas yra vadinamoji Kaliningrado sritis. Pirmą laiką tik Leningrado srities (oblasties) dalimi, vėliau paversta "savarankiška" sritimi, ji administracinio požūriu yra laikoma RSFSR dalimi, ir niekas tuo požūriu nepakeista. Tik pramonės veikimo priežūra yra pavesta vilniškiam "sovnarchozui". Tuo būdu ši sritis į "šiaurės vakarų ekonominį rajoną" įeina ne kaip ketvirtasis vienetas, o tik kaip vieno iš trijų vienetų dalis. Šios srities pramonės prijungimas prie ekonominio rajono, kuris pirma veikė vientik dabartinėse Maskvos nustatytose Lietuvos administracinėse ribose, yra korektūra pirmiame patvarkyme. Bet ir pirma Pabaltijio ekonominių ribų sutapdinimas su administracinėmis atitinkamų respublikų ribomis įvyko nepolitiniiais, o tik administracinio patogumo sumetimais. Jei Kara-

liaučiaus sritis buvo pripažinta permaža laikyti atskiru ekonominiu rajonu, tai ji turėjo būti pramonės administravimo reikalu prijungta prie kurio nors ekonominio rajono. Pradžioje ji buvo priskirta, berods, prie Leningrado rajono, bet dabar, didesnio parankumo sumetimais, prirašyta prie Vilniaus. Politinės reikšmės tas savaime neturi. Tik ta aplinkybė, be abejo, daug kam primena, jog ir kitais požūriais būtų nuosekliai šią sritį įjungti į Lietuvos administracines ribas. Jei tai būtų padaryta, būtų ir politinė reikšmė. Ši mintis Lietuvoje nėra pamiršta, net ir Maskvai pačių lojaliųjų pareigūnų tarpe. Yra žinoma, kad savo laiką buvo dėta nemaža pastangų įtikinti Maskvos valdovus, kad jie perleistų tą sritį į "LTSR" ribas. Bet Maskva nepanorėjo atsižadėti malonumo pačiai tiesiogiai "kramtyti tą kąsnelį", ir pasiūlė tą sritį tiesioginė savo priežūroj, nudažė rusiška spalva, tai yra pakeitė rusiškais visus vietovardžius, ir kolonizavo ją vien rusais ar surusėjusiais žmonėmis iš tolimų imperijos dalių. To akivaizdoje ir Vilniuje daug kam kilo klausimas, ar ne susilaikyti nuo tokios tos srities įjungimo į Lietuvos ribas. Nes taip surusinta ji Lietuvoje būtų ryškiai "svetimas kūnas", su kuriuo dar labiau padidėtų ir taip jau nemaloniai padidėjusi rusiško elemento proporcija Lietuvoje. Tai būtų keblu net nepriklausomai valstybei, o ką turėtų daryti su tuo keblumu kaip tik pačių rusų kontroliuojama administracija? Dėl to sutramdytosios lietuvių (net ir komunistų) pastangos taip spręsti Mažosios Lietuvos klausimą jau kuris laikas "miega nežadintamos". Tik yra tylių vilčių gal, ryžium su Chrusčiovo vis žadama "taikos sutartimi" surytine Vokietijos zona, Maskva pati savo iniciatyva "susitars" dėl galutinio tos srities likimo ta prasme, kad ji bus pripažinta esanti priskirtina prie Lietuvos. Pamonės priežūros pavidimas Vilniaus "sovnarchozui" tokią vilį kiek patiprina, bet iš patyrimo aišku, kad tai dar visiškai netikras jau subrendusio Maskvos nusistatymo ženklas.

Kiekvienu atveju, Maskvos vejama Pabaltijio "integracijos" virvė -- be Karaliaučiaus ar su Karaliaučium -- turi tikslą Pabaltijį glaudinti ne tam, kad jis sėkmingiau ugdytų pajėgumą tapti savarankiškas, o tam, kad jis greičiau ir sėkmingiau galėtų būti įvytas į visą storąją Maskvos imperijos virvę. (LNA)

HEARING AIDS

VISKAS
AUSYJE

\$99.50

Skambinkite MA 1-0440
arba rašykite

ACOUSTICON OF
CLEVELAND
845 Prospect Ave.

PETIKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

MOKAME

4 1/2 %

metinį dividendą už
visas taupymo sąs-
kaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS
REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1925 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigų galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS
and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanas, Pres.

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

ACCOUNTS INSURED

TO \$10,000.00

4 1/2 %

**SUPERIOR
SAVINGS**

HOME AND
REMODELING LOANS

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

DIRVA

★★★
THE FIELD

The Lithuanian Newspaper Established 1915
6907 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. Telephone: 431-6344
Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of
Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas.

R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais,
išskyrus šventes.

AKTINGOS NUOTAIKOS IR LAUKIAME

Kalbant apie rezistencinę veiklą, apie tą veiklą supančius ir įtangojančius reiškinius, pagrįsime visuomet ir turime veiklą, ne vien tik lūkesčius.

Ar VLIK šiuo metu tektų priskirti prie išeivijos rezistencinių organizacijų sambūrio, ar tik prie politinių -- neesminis dalykas. Svarbu, kiek dar rezistencinio kvapo yra likę VLIK sudarančiose grupėse. Svarbu, kiek jose liko ir sveikos politinės dvasios.

Vienas iš VLIK pirmūnų, dalyvavęs jo steigime vokiečių okupacijos metu, mūsų Nepriklausomybės Akto signataras prof. Steponas Kairys, savo žodyje VLIK "reformatoriams" (Keleivis nr. 16, bal. 17 d.), VLIK pradiniam darbe, vykusiame pavojingose okupacinėse sąlygose, prisimena, kas VLIK veikloje buvo būdinga:

-- "tai jo aktinga nuotaika, jo vieningumas, pagrįstas deklaracija, jo pastangos kiek galint glaudžiau susirišti su savąja visuomene ir jo kietas tikėjimas, kad kova bus laimėta, ir jo gyvas susirūpinimas, kaip turės tvarkytis laisvę atgavusi Lietuva."

Niekas negali, net ir nesistengia nuneigti, tų ir kitų teigiamų VLIK bruožų, kuriuos Keleivyje iškėlė mūsų tautos politinės kovos veteranas ir kovotojas prof. Steponas Kairys.

Tačiau, gyvenant ne po okupacinių batų, jau laisvėje siekiant savo kraštui laisvės, kaip tik ir pasigendama to, ko sunku būtų iš žmogaus reikalauti, kada rizikuojama gyvybe ar kančia koncentracijos stovykloje.

Jei VLIK "buvo būdinga" aktingoji nuotaika, kur gi dingio dabar, kada tiesioginiai negresia okupanto botagas? Apie dabartinius VLIK darbus nedaug ką begali pasakyti aktyviai pavojingiausiu metu VLIK dirbęs St. Kairys. Tik tiek, kad "Vlikas nėra stebukladaris".

Pirštu modamas į "gerbiamuosius triukšmadarius" ir "reformatorius", kas jie bebūtų, prof. St. Kairys kažin kodėl primeta jiems ir VLIK likvidavimo užmačius. Kažin, ar tai tikslus užmetimas. Tačiau iš straipsnyje iškeltų palyginimų, rodančių VLIK veiklos bruožus praeityje ir nepalaužiamo tikėjimo į laimėjimą iškeltimas dabarčiai ir atečiai, paryškinant sakinių "ar sau būsite išsiaiškinę, kiek reiškia praeities darbas ir VLIK jau sukurta tradicija", gerb. profesorius ir išryškina tą prarają tarp praeities darbų ir ateities tikėjimo, remiantis sukurta tradicija.

Kad tos prarajos dar nepraplėtus, kai kas parodo susirūpinimo VLIK veikla, kuri gi neturėtų bazuotis vien Eltos biuletenių leidimu...

Didesnio ryšio su visuomene ir aktingos nuotaikos kai pasigendama, iškyla sugestijos, kuriose yra pradų ir reformoms. Bet tai nėra pasikėsinimu grįauti.

Tai nuolatinis priminimas, kad rėmimasis tradicija yra kartu ir įsipareigojimas. Ne ko kito, o aktingos nuotaikos belaukiant, argi nuostabu, kad kyla "nuodėmingos mintys" ir apie reformas? Gal geriau būtų buvę, jei apie aktingas nuotaikas kalbant, Keleivyje tilpusio straipsnio strėlės būtų nutaikytos į ten, kur tos nuotaikos daugiausia stinga.

Australijos padangėje

MENINIS PRIEAUGLIS

Jau kuris laikas Australijoje sustiprinta akcija ugdyti ir lietuviams išsaugoti meninį prieauglį, esantį lietuviškose šeimose. Akciją iššaukė ne centro direktavos, bet praktiškai užsimojimai atskirose kolonijose. Vienur Kultūros Fondo skyriai, kitur jaunimo organizacijos, trečiur pavieniai asmenys pradėjo traukti viešumon jaunuolius, rodančius palinkimo vienai arba kitai meno šakai. Vienose kolonijose jaunieji kviečiami atlikti tam tikras meninės programos dalis bendruomeniniuose parengimuose, kitose rengiami specialūs jaunųjų koncertai, o jau

adelaidiškis. Energingo jaunųjų menininkų talkininko muziko V. Šimkaus nuomone, Kleva Rudzinska galima jau drasiai išimti iš jaunųjų menininkų. Jis gali visur ir visada rodytis su rimtom meninėm pajėgom. Šiandieninės padėties Rudzinską

Emilija Vaičiulytė

pasiekė po devynių mokymosi metų ir atrodo daug žadančių pianistų su gera technika ir visurodai stiprią jėgą visuose pirštuose. Viešai reiškiami pageidavimai, kad turėtų būti sudarytos sąlygos išsiųsti Rudzinską Euronon pasitobulinti pas garsius pianistus. Meno Dienose jis laimėjo pirmą vie-

Gabija Genytė

antrojo Meno šventėje, kuri vyko Adelaidėje pereinamųjų metų pabaigoje, gausiai iš visur suvažiuosius svečiams buvo duotas pilnas koncertas, kuri išpildė atskirose kolonijose atrinkti toliausiai pažengę jaunieji menininkai. Šis koncertas davė progos įsitikinti, kad Australijos lietuviai turi gražų muzikinio jaunimo prieauglį. Tas prieauglis ypač gražiai užsirekomendavo piano, piano akordeono ir smuiko klasėse.

Iš pianistų išsiskyrė Klevas Rudzinską, 18 metų

Ramūnė Klimaitė

tą piano klasėje (grojo Kuprevičiaus Lakštingalos giesmę ir Mozarto 12-tą Sonatą).

Beveik greta su adelaidiškio Rudzinsku žygiuoja ir melbourniškė Emilija Vaičiulytė. Muziko V. Šimkaus įsitikinimu, Vaičiulytė yra tikras menininko tipas su giliu muzikalumu, puikiu frazavimu ir briljantine technika. Tie gabumai iške-

Danutė Jokubauskaitė

lia ją į pirmas jaunų menininkų eiles. Grakšti, gyva ir judri septyniolikametė Emilija pianino pamokas pradėjo imti prieš penkerius metus ir pianinas ją prirakinio. Visos Australijos jaunimo koncerte ji laimėjo antrą vietą.

Canberra jaunųjų koncertui buvo atsiuntusi tikrai jaunutė pianiste -- 11-kos metų Gabija Genytė, kuri pradėjo mokintis piano vos

Vytautas Straukas

teturėdama septynerius metus. Koncerte ji pasirodė neblogai (laimėjo III premiją), tačiau meno žinovai nurodo, kad jos atžvilgiu kokių nors išvadų dar negalima daryti.

Be šių trijų australiško lietuvių jaunimo koncerte pianiną atstovavo adelaidiškė Ramūnė Klimaitė (13 m. amž.) ir melbourniškė Danutė Jakubauskaitė (16 m. amž.). Pastaroji pasižymi gabumais ir kietu užsispy-

Marytė Manikauskaitė

rimu siekti užsibrėžto tikslo. R. Klimaitė po koncerto buvo patarta keisti pianino mokytoją, nes, specialistų nuomone, jos rankų pastatymas nesąs tinkamas.

Smuiką Meno Dienų jaunimo koncerte atstovavo vienintelis smuikininkas --

Julijona Germanaitė

adelaidiškis Vyt. Straukas (18 m. amž.). Lygindami jo ankstyvesnius pasirodymus su dabartiniu, muzikai pastebi didelę jo pažangą, padarytą per du paskutinius metus.

Gausūs kiekvėbe ir džiuginą kokybe pasirodė akordeonistai, kurių pirmose gretose žygiuoja keturioli-

Rima Germanaitė

kametė Marytė Manikauskaitė iš Geelongo. Koncerte ji grojo, kaip spaudoje pripažinta, techniškai gana sunkius dalykus (Petros return ir Česnausko lietu-

Raimonda Jurgelionytė

višką koncertinę nolką) ir juos apvaldžiusi visai lengvai. Skirdama jai pirmą premiją, jaunuosius vertinusi muzikų komisija (Kau-

(Nukelta į 4 psl.)

SVARSTYMAI IR NUOMONĖS

AMERIKOS PREZIDENTAI LIETUVOS ISTORIJOJ

Mūsų turimi dr. A. Šapokos ir dr. V. Sruogienės Lietuvos Istorijos didžiuliai veikalai ir kitų istorikų studijos paliko vietos keletai klausimų. Lietuvos nepriklausomybės laikotarpis buvo per trumpas parašyti Lietuvos istoriją galimai pilnesnę, aiškesnę. Todėl reikia labai aukštai vertinti mūsų istorikų pastangas parašyti reikalingas istorines studijas išeivijoje. Reikia specialių studijų svarbesnias istorines suaktyvinti mininti, kaip šiais metais 700 metų nuo karaliaus Mindaugo mirties ir 100 metų nuo 1863 m. sukilimo.

Dr. A. Šapoka Lietuvos Istorijos 49 puslapyje rašo: "Nėra žinių, kurių sričių kunigaikščių buvo Mindaugas, prieš paimdamas į savo valdžią visą Lietuvą". Kodėl nepatikėti gudų istorijai, kuri teigia, kad kai mirė paskutinis krivičių dinastijos kunigaikštis, į krivičių sostą buvo pakviestas lietuvių kilmės kunigaikštis Mindaugas iš Naugarduko ("Krivyči u Minulasti", dr. Stankiewicz, 1942 m. Minskas)?

Apie Saulės (Šiaulių) mūšį 1236 m. Lietuvos istorijoj tarp kitko pasakyta, kad jis įvyko prie Šiaulių. Yra pagrindo manyti, kad Šiaulių tada dar nebuvo, gal tik koks kaimas tada tuo vardu vadinosi. Žagarė yra labai sena vietovė, per kurią ėjo senas vieškelis iš Rygos. Prie to vieškelio į pietus nuo Žagarės, ne-

ED. KARNĖNAS

tolį Šiaulių, yra Gruzdzijų miestelis. Kaip tik toje apylinkėje, į šiaurę nuo Gruzdzijų, keliais upeliais prasideda Mūšos upė. Ne tik jos vardas šį tą kariško sako, bet, kaip teko girdėti iš vieno nuo Gruzdzijų kilusio, dabar Clevelande gyvenančio, tautiečio tenai prie Mūšos yra tokių "įtartinų" vietų, kurios liudija apie buvusią priešams nežinomą ir neprieinamą tvirtovę: vietos gyventojams žvyrą kasant vienur ir kitur rasta senovės karių kapų su senovės ginklais ir net romėnų monetomis. Idomu, kad net Apulės piliakalnio prie Skuodo tyrinėtojai nebuvo savų laikų susidomėję Mūšos pakraščiais netoli Gruzdzijų. Tik Šiaulių istorinis muziejus buvo iš vietos gyventojų įsigijęs daug vertingų eksponatų.

Mums dar neaišku, kur buvo Mindaugo sostinė. Naugardukas, žinoma, niekada netiko Lietuvos sostine būti, nes jis radosi lietuvių etnografinių žemių pakrastyje, kad ir Nemuno aukštupyje, nors pats Mindaugas, reikia manyti, iš Naugarduko kilęs. Kodėl Mindaugo sostinė negalėjo būti Vilnius? Tai juk nemažina Vilniaus kūrėjo Gedimino garbės. Negi jis pirmas pastebėjo Vilnelės ir Neries santakos strateginę reikšmę?

II

Toliau, Lietuvos Istorijoj daug rašoma apie tris padalinimus (1772, 1793 ir 1795). Dr. A. Šapoka pažymi, kad tik Austrijos valdovė Marija Teresė buvo tokią humanistę, kad net ir Prancūziją kvietė talkon prieš rusus ir prūsus (vokiečius), kad sutrukdyti Lietuvos ir Lenkijos padalinimą. Negavusi pagalbos pati viena pabūgo kariauti, bet sutiko prisidėti prie grobio pasidalinimo. Dr. V. Sruogienė rašo, kad karalius Stanislovas Augustas "...gerokai pavėlavęs bent susiprato parašyti laiškus Prancūzijos, Anglijos, Ispanijos, Portugalijos, Sardinijos karaliams ir Olandijos luomams, prašydamas pagalbos. Bet Vakarai liko abejingi, vyriausybės dėsle suatsakymu, o kitos jo ir visai nedavė" (Liet. Istorija, 714 psl.).

Kodėl Lietuvos istorijoj nieko nepasakyta apie tuo pačiu laiku vykusį George Washingtono suorganizuotą anglų kolonijų sukilimą Amerikoje? Ar amerikiečių (jankių) karas prieš anglų karalių -- Jungtinių Amerikos Valstybių Nepriklausomybės karas neturėjo tiesioginės įtakos Lietuvos padalinimui? Kodėl gi tuo laiku Prancūzija ir Anglija nesiteikė gelbėti Lietuvos ir Anglijos? Ar jos nebijojo Rusijos, Prūsijos ir Austrijos išklimo Lietuvos ir Lenkijos sąskaiton? Atsakymas tik vienas. Jos abidvi tuo laiku buvo įsivė-

lusios į karą Amerikoje: Anglija prieš jankius, o Prancūzija už George Washingtoną. Tuo pasinaudojo Katerina II ir Fridrichas II.

Štai tokia Lietuvos -- Amerikos ryšių pradžia. Toliau tie ryšiai atsinaujino jau šviesos nemis spalvomis, kada JAV prezidentas Woodrow Wilsonas Pirmojo Pasaulinio karo metu paskelbė savo 14 punktų garšiąją tautų apsisprendimo deklaraciją, kuria pasinaudojo ir Lietuva, 1918 m. pasiskelbusi nepriklausoma.

W. Wilsoną pasekęs prezidentas Warren C. Harding Lietuvos istorijon įneša kaip Lietuvos de jure pripažintojas 1922 m. Prez. Herbert Hoover L. istorijon pateko dar prieš prezidentavimą. Visai kitą šviesą Lietuvos istorijon įneša JAV prezidentas Franklin Delano Roosevelt. Jis gali būti labai garbingas Amerikos išgelbėtojas ekonominėje ir socialinėje srityje (po depresijos), bet Sovietų pavergtos tautos negali jį vadinti geru tarptautiniu politiku. Jo įpėdinis prez. Harry S. Truman turi tik tiek ryšio su Lietuvos istorija, kad jam teko blogas Roosevelto palikimas Potsdame Europos reikalus "pavarkyti", Karaliaučiaus trikampį priskyrus ne Lietuvai, bet Leningradui.

Kyla klausimas, kuris iš būsimų JAV prezidentų taps antruoju Wilsonu ir atitaisys F. D. Roosevelto Yaltos pasirašytus aktus...

Skaityk ir platink
DIRVĄ

PAVELDĖJIMO TEORIJŲ IŠKREIPIMAI

Paveldėjimo principai, išaiškinti vienuolio Mendelio ir paskelbti 1866 metais, moksliniame pasaulyje nekelia ginčų. Tai laikoma tiesa. Tačiau tai nereiškia, kad jau tartin paskutinis žodis. Ir šiandien dar esama neaiškumų ir kylančių klausimų, kurių atsakymai vienok nepakeis pagrindinių principų. Vėlesni paveldėjimo paslapčių išaiškinimai bus esamų principų papildymas, bet ne jų pakeitimas.

Tačiau žmogus kartais savo vaizduotę pasijunta tiek galin-gas, kad mano pakeisiant gamtos įstatymus. Yra buvę iliuzijų, kurioms pritarė ir kuriomis žavėjosi platūs kultūringų tautų sluoksniai. Hitleris vokiečių tautą padoro iškelti aukščiau kitų tautų, padaryti iš jos supertautą. Esą, reikia nušalinti svetimybės, kurios teršia ir žemina arijų kraują ir išauginti vokiečių supertautą, kuriai turės paklusti visos kitos žemės kilmės. Fiziniai to buvo siekti visu žiaurumu. Užsimojus į aukštybes, nepagalvota, kad biologiška visos rasės vienybė ir kad biologinio paveldėjimo neiškreipsi, nežūrint kiek pastangų dėmu. Tačiau žuvus hitlerizmui, pranyko ir supertautos manija.

Sovietų Rusijoje atsirado mandruolis Ivan Vladimirovich Michurino (1855-1935), kuris tariamai savo studijų daviniais rado Mendelio paveldėjimo principus klaidingais, sukurdamas savuosius. Jo aiškinimu, ką žmogus

DR. STEPONAS BIEŽIS

įgyja savo gyvenimo patyrimais, atseit per mokslą, amatą, galvosena, ir tt., tos įgytos savybės esą paveldimos. Tai reikštų tautos iškilimą į aukštybes, nes, pvz. iš inžinierių, daktarų, menininkų, amatininkų ir tt. tėvų gimtų vaikais, paveldėję savo tėvų savybes.

Savo laiku Sovietų Sąjungos vyriausybė tą teoriją oficialiai užgyrė kaip tiesą. Tai savotiška ironija, kada mokslo daviniai reikalingi vyriausybės užgyrimo ar atmetimo. Mokslo remiasi studijų ir tyrimų daviniais, t.y. faktais, o ne oficialiais patvarkymais. Kai kurie rimti rusų mokslininkai pasipriešino šitokiai Michurino fantazijai, sovietų vyriausybė juos įprastu būdu nutildė.

Vėliau atsirado tūlas Trofim Lysenko (1898 -), pasižovęs Michurino teoriją ginti, neva paremiant savo tyrimais ir papildydamas sovietiška teorija pramin-tą michurinizmu. Lysenko nuėjo tiek toli, kad į dvi, tris kartas įjungtos svetimoms tautybės susilyginsia ne tik politiška, bet ir biologiška! Būsimi viena galvosena, viena biologiška savybė. Drąsai ir fantazijai nėra ribų.

Tai tik įžūlus paveldėjimo principų iškreipimas ir paniekinimas. Laisvojo pasaulio mokslininkai griežtai ir vieningai atmeta sovietiška michurinizmą kaip neturintį pagrindo ir kaip mokslo pažeminimą. Tik absoliutinės dik-

tatūros santvarkoje gali reikštis tokios nesamoniškos mokslo vardu ir dar vyriausybės apginami. Kad mokslas būtų žmuniškai naudingas, jis privalo turėti visišką laisvę savo tyrimams ir sąlygas bešališkai patiekti tokius davinius, kurie atitinka faktams. Kur verčiama pataikauti ir laukia grėsmė, ten mokslas iš viso negali reikštis.

Normali paveldėjimo eiga gali keistis t.y. gali atsirasti naujos savybės kurių toje veislėje pirmiau nebuvo. Tokia galimybė atsiranda tik tuo atveju, kai veislinėse ląstelėse geno struktūroje įvyksta pakitėjimas, manoma, cheminės formulės pasikeitimas. Šis reiškinys nėra aiškus, nes patsai genas dar nėra reikiamai išaiškintas. Geno pasikeitimas, koks jis bebūtų, yra vadinamas mutacija, reiškia pakeitimas, permaina.

Mutacija vyksta dvejopai: spontaniškai ir dirbtinai. Mutacija vyksta labai retais atvejais, bet ją galima padažninti jonizuojančiais spinduliais arba chemikalais.

Užveistoje ląstelėje mutacija sudaro pagrindą evoliucijai, kurios eigoje gali pasireikšti naujos veislės. Nors toji evoliucija labai lėta, ir sunku ją atsekti, tai nereiškia, kad ji nevyksta. Mutaciniai organizmai dažnai reiškia defektų, todėl gamtos atrankoje išlikdavo tik tokios naujos veislės, kurios pajėgė išsilaikyti prieš aplinkos elementus, o silpnosios žūdavo. Tai natūrali gamtos atranka silpniams išnaikinti. Šis procesas vyko natūralia eiga, kol žmogus neįsikišo savo protu, savo surastais paveldėjimo principais.

Mutacija, t.y. genų sudėties pakeitimas, galima padažninti jonizuojančiais spinduliais, kaip: rentgeno (X-ray), gama, neutronų arba kai kuriais chemikalais, pv. garstyčių aliejaus dujomis, formaldehidais ir eile kitų. Panaudojant šiuos metodus, dabar bandomos naujos augalų veislės, kas gali būti reikšminga ūkininkams. Tas pats principas galioja ir gyvuliams. Tačiau tikresni rezultatai žmogaus protu siekiamos mutacijos dar priklauso atečiai, kai pati mutacija bus giliau išaiškinta ir tyrimų daviniai aiškiau įvertinti.

Radioaktyviais spinduliais galima padažninti mutaciją, kai užtektinai kiekiu pasiekiamas organizmas. Paprastai jų gauname iš saulės, elektros ir kai kurių cheminių elementų, bet tokiam mažame kiekyje, kad žmogų visai nepaveikia, lyg kad jų nebūtų, taigi ir mutacijos eigos nepakeičia.

Kai imtos sprogdinti milžiniškosios branduolinės bombos, žmuniškai atsirado dvejopa grėsmė. Tų sprogdinimų išdavoje pasireiškia milžiniškais kiekiais radioaktyviai spinduliai, kurie globaliniai vėjo išnešiojami gali pasiekti visą žemės paviršių. Jei jie pasiektų žemės paviršių milžiniškomis dozomis, žmonės apsikręstų organizmą naikinančiomis ligomis, nuo kurių mirtingumas būtų pasibaisėtinais aukštais per palyginamai trumpą laiką. Tokios tragedijos reikia tikėtis branduolinio karo atveju. Antroji grėsmė, tai branduolinių bombų sprogdinimų padidėjimo atvejuje radioaktyvių spindulių (kritulių formoje) gali tiek padaugėti, kad pažadintų mutaciją, kuri galėtų paveikti dabartinę gyvūniją. Koks

Lietuvos Vyčių Choras Chicagoje, plokštelės "Težydi vėliai Lietuva" pasirodymo proga. Plokštelė išleista Vyčių Aukšinio jubiliejaus proga ir jau gaunama pas visus lietuviškus plokštelių platintojus. Vyčių choro dirigentu yra muz. Faustas Strolia. Choro valdybos pirmininkė -- Zena Savokaitytė. Plokštelės reikalais informacijas teikia Loretta Kassel, 4249 So. Rockwell St., Chicago, Ill.

VASARIO 16 GIMNAZIJOS

MOKSLO METŲ PABAIGA

Pagal nusistovėjusią didžiojo V. Vokietijos dalyje tvarką, mokslo metai baigiami Velykų metu. Vasario 16 gimnazijoje keliamieji egzaminai prasidėjo kovo viduryje ir tęsėsi iki balandžio 4 d., tuo pačiu metu penutaukiant pamokų. Mokslo metų pabaigos Mokytojų Tarybos posėdis ir mokslo metų užbaigimo akto įvyko balandžio 4 d. Pradedant VI klase, buvo padaryta griežta moksleivių atranka.

Mokslo metų užbaigimo akte buvo paskelbti 4 geriausiai gimnazijos mokiniai: 1. Alfredas Starukas, keliamas į V klasę, 2. Petras Vaitiekūnas į IX klasę, 3. A. Alysaite į IX klasę ir 4. A. Hermanas -- į VIII klasę. Ta pačia proga buvo įteikta buvusio gimnazijos direktoriaus A. Giedraičio dovanos geriausiems vyresniųjų klasių liuanistams, kiekvienam po 5 dol.: B. Girdvainytei (VIII kl.) ir P. Vaitiekūnui (IX kl.).

Iki balandžio 8 d. yra priimta 22 nauji mokiniai. Tokiu būdu 1963-64 m.m. Vasario 16 gimnaziją lankys vėl apie 100 lietuvių vaikų. Jų didžioji dalis bus žemesnėse klasėse.

ABITURIENTŲ NESEKME

Šiais mokslo metais Vasario 16 gimnazija neišdavė nei vieno brandos atestato. Abiturientų kandidatai nepatenkinamai parašė rašomuosius darbus. Blogiausi rezultatai atsiekti lotynų ir anglų

tas pakitėjimas būtų, šiandien niekas negali tikrai pasakyti. Vienok ir dabar jau žinoma tiek, kad mutacija yra nenaudinga organizmui. Yra pagrindo baimė, kad šių spindulių įtakoje sekančios kartos gali gimti tiek fiziniai ir protiniai sužaloti, kad nebepajėgs savęs tvarkyti. Tokiu atveju žmonija sulauktų negirdėtos ir net sunkiai įsivaizduojamos tragedijos.

Gal toji vaizduotė -- tik baimės išraiška ir naivi prielaida. Tačiau tam yra ir nemenko pagrindo. Mokslininkai pirmą atominę bombą išsprogdinę tiek išsigando, kad įspėjimai sužuko: "Mes pagaminome velnišką jėgą, kuri pasaulį prazudys".

Iki šiol žmuniškai džiaugėsi mokslo pažanga, kol mokslas siekė tarnauti jos gerovei. Dabar tas pats mokslas ar nebus įrankiu pačiai žmuniškai nužudyti?

kalbose ir matematikoje. Reikia pabrėžti, kad egzaminų temos buvo ypatingai sunkios, ir mūsų gimnazija savo nesėkme nėra vienintelė. Kai kuriose vietovėse dėl abiturientų egzaminų nesėkmės buvo kilę didelių ginčų, pasiekusių net teismus. Svarstoma galimybė iš viso panaikinti egzaminus Vokietijos gimnazijose, tuo pasekiant anglo - sakų kraštus. Atsižvelgiant į egzaminų rezultatus, gimnazijoje imtasi griežtų reformų, siekiant panaikinti nesėkmės priežastis.

STATYBOS PRADŽIA

Naujojo pastato statybos darbai jau pradėti. Žemės kasime darbus atliko 8591 LS kuopa, vadovaujama kr. valdybos sekretoriaus inž. kpt. Jono Valiūno. Rūsio cementavimo darbai pradeda mi Didžiąją savaitę. Iš vokiečių įstaigų statybai gaunama DM. 500.000. Likusioji suma turi būti sutelkta iš lietuvių šaltinių.

LOS ANGELES

• Išėjo iš spaudos Kalifornijos Lietuvių Almanachas. Tai 133 pusl. kišeniinio formato knygelė, paruošta A. F. Skiriaus, išleista Los Angeles Lietuvių Prekybos Rūmų, spaudė Lietuvių Dienų spaustuve.

Leidėjai savo žody šiaip aptaria šią knygelę:

"Šis mažas leidinelis patarnaus tiems lietuviams, kurie domisi Kalifornijos lietuvių kultūrinio, visuomeninio, politinio, ekonominio, organizacinio ir religinio gyvenimu.

Almanache rasite tris dalis:

I Alfabetinis Pietinės ir Šiaurės Kalifornijos lietuvių (turinčių savo telefoną) sąrašas.

II Visos Kalifornijos lietuvių prekybininkų, pramoninkų ir profesionalų grupuotas (classified) sąrašas (tik norinčių šiam almanache dalyvauti).

III Kalifornijoje veikiančių organizacijų, klubų, kultūrinių, religinių įstaigų vardai, adresai, valdybos ir

trumpa jų istorija (kada ir kas įsteigta).

Sąrašuose nerastite tik keletos organizacijų, kurios yra pasivadinusios "apšvietos", "literatūros", "kultūros" ir darbininkų vardais, tačiau nieko bendro nei su tais vardais, nei su lietuvišiais neturi..." E. M.

• D. L. K. Birutės Draugija, Los Angeles skyrius, viena iš judriausių organizacijų Los Angelėje -- įpusėjo savo šeštuosius veiklos metus. Džiugu konstatuoti faktą, kad daug nuveikta ir dar daugiau užsimota nūdirbti ateityje. Kaip ir kiekvienas veikimas reikalauja darbo, žmonių ir lėšų, taip ir birutietės, norėdamos įvykdyti savo tikslus, sukelia lėšas darydamos parengimus. Los Angeles lietuviškoji visuomenė kviečiama atsilankyti į birutietų rengiamą tradicinį pavasario balių, kuris įvyksta š. m. gegužės mėn. 18 d., 8 val. vakaro Nicholas Auditorium, 2308 W. 3rd St., Los Angeles, Calif. Seiminių stengsis savo mielus svečius gražiai palinksminėti ir pavaišinti. Šį kartą programą atliks dar nei karto Los Angeles negirdėta chigagietė solistė Stasė Klimaitė-Pautenienė. Šokiams gros Mykolas Krafto orkestras. Įėjimas asmeniui 4 doleriai, nedirbantiems studentams -- 2 doleriai. Pelnas bus skiriamas Sibire bei Lietuvoje vargstantiems tautiečiams šelpti ir kultūros reikalams paremti. Birutietės didžiai įvertindamos Kultūros Fondo reikšmę mūsų tautai paskyrė 100 dolerių įnašą.

SE

HOUSE FOR SALE

NEWBOUGH HGTS., 4024 E. 26. By owner. (2) 4 Rooms suite. (2) 4 Room suite. Private Bath, gas furnace. Must sacrifice. \$15,400. Telephone: 883-9856 -- after 6 P.M. IM 7-7080.

(68)

APARTMENT FOR RENT

4024 E. 26 NEWBOUGH HGTS. aera. 4 Rooms down \$70.00. 4 Rooms up \$65.00 all utilities paid for except electric. Quick clean apt. Basement, yard. Telephone: BR 1-2900 -- IM 7-7080.

(68)

MENINIS PRIEAGULIS AUSTRALIJOJE

(Atkelta iš 3 psl.)

valiauskas. Matiukas, Miss Dorothy Oldham), atsižvelgė į puikią akordeonistės techniką ir jos muzikalumą.

Rimta konkurentė Manikauskaitė auginasi Adelaidėje Julijonos Germanaitės asmenyje. Ši vienuolikos metų jaunuolė pasirodė turinti didelę muzikalinę pašaukimą, puikų ritmą ir gerą akordeono valdymą. Akordeono klasėje jai teko antroji premija, o trečioji Julijonos sesutė Rimai Germanaitė (15 m. amž.). Jai patarta daugiau atkreipti dėmesio į ritmą ir įsijautimą. Abi šios jaunos adelaidiškės yra Adelaidės tautinių šokių grupių akordeonistės, o Manikauskaitė sėkmingai akomponuoja Geelongo tautinių šokių grupei.

Deklamacijos jaunųjų koncerte atliko adelaidiškė Raimonda Jurgelionytė, 11

metų amžiaus ALB Savaitgalio mokyklos mokinė. Tai nepaprastai puikioms atminties mergaitė, kuri tikrai pasigėrėtina deklamavo N. Rastenio "Gėlių puotą" ir Maironio "Kastytis ir Jūratė". Suteikus atitinkamas sąlygas, ir iš Jurgelionytės gali išaugti gera aktorė.

Pirmas bendras Australijos jaunimo koncertas, atidengęs eilę gabių jaunuolių, vistiek dar toli gražu pilnai neatvaizdavo meninio Australijos lietuvių jaunimo prieauglio. Trūko jaunuolių iš Sydney ir iš New Castle, o taip pat nespėjo jam pasirošti ir visa eilė kitų kolonijose jau bepradedančių įvairiose meno šakose pasireikšti jaunuolių. Reikia manyti, kad ateinančių Mėnų Dienų jaunimo koncerte pajėgos dar labiau išryškės ir atsiras naujų veidų.

VI. Radzevičius

DIVIDENDUS MOKAME KAS 90 DIENŲ!

KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

PINIGAI PADĖTI IKI KIEKVIENO MĖNESIO 15-TOS DIENOS, NĖS DIVIDENDĄ NUO PIRMOS MĖNESIO DIENOS.

4 1/2% PRISIŪSIME DIVIDENDUS KAS 90 DIENŲ ANT INVESTAVIMŲ.

ŠIAS SĄSKAITAS YPATINGAI REKOMENDUOJAME PENSIONIERIAMS, KURIEM PROCENTAI YRA SVARBŲ GAUTI DAŽNIAU, NĖS IŠ TO PRAGYVENA.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill.

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS, sekretorius

Chicago Phone: 242-4395; Suburban Phone: 656-6330

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

BARNETT PRANC. KONJAKAS 5th \$4.98
GERMAN BRANDY 5th \$3.98
CANADIAN WHISKEY 5th \$3.98
VODKA pilna kvorta \$3.59
KRON BRANNVIN
AQUAVIT (švediška) 5th \$3.98

COCKTAILS MANHATTAN OR
MARTINI kvorta \$2.98
LIEBFRAUMILCH vokiškas vynas 5th \$0.89
NAPOLEON FRENCH BRANDY 5th \$3.35
RICCADONNA ITAL. VERMOUTH 30 onz. \$1.15
BORDEAUX pranc. vynas 5th \$0.98

Leonas Barauskas, Birutė Pūkelevičiūtė, Kazys Veselka ir Zigmantas Lapinas.

DIRVOS VAKARAS

1963 M. GEGUŽĖS 4 D., 7 V. V.

Slovenian Auditorium salėje,

6417 St. Clair Avenue

Programoje: buv. Montrealio Lietuvių Dramos Teatro aktoriai: režisierė ir dramaturgė — BIRUTĖ PŪKELEVIČIŪTĖ, LEONAS BARAUSKAS, KAZYS VESELKA.

Muzika — ZIGMO LAPINO. Programos vedėja — VILTIS VAIČIŪNAITĖ.

Bilietai — po \$3.00, \$2.50, \$2.00 ir \$1.00 gaunami DIRVOJE.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Dirvos vakarui - baliui pasirošimai vyksta pilnu tempu. Programoje, kaip matyti iš skelbimo, dalyvauja buvę Montrealio teatro aktoriai, jau žinomi lietuvių visuomenei iš Baltaragio malūno, Milžino paukšnės ir Aukso žąsies. Atrodo, kad Aukso žąsies kasniukas bus likęs dar ir Clevelando visuomenei...

Leonas Barauskas, Kazys Veselka, Zigmo Lapino muzikinė parama, pagaliau, Birutės Pūkelevičiūtės energija ir patirtis scenoje žada porą įdomių valandų, kurių Clevelando lietuvių visuomenė, atsilankydama į Dirvos vakarus, niekad nesigailėjo.

* ČIURLIONIO ANSAMBLIO KONCERTO metu Clevelande bus pagerbti Ansamblio Garbės Nariai prof. St. Kolupaila ir prov. St. Nasvytis.

Prof. St. Kolupaila yra daug pasidarbavęs čiurlioniečius globojant ir jiems kuriantis karo metu Vokietijoje.

Prov. St. Nasvytis suorganizavo dokumentus, Amerikos lietuviams padedant, kad čiurlioniečiai galėtų išemigruoti į JAV ir išlaikyti pagrindinį branduolį tolimiesiems ansamblio darbui.

Be abiejų garbingų Steponų globos ir be jų prisirišimo lietuvių kultūrai ir menui, Ansambliis būtų turėjęs nepakeliamą sunkumų savo vienalytiškumui išlaikyti ir tokiu sekmingumu tęsti ir puoselėti lietuvių dainų plačiame Amerikos kontinente.

* Bilietus į Čiurlionio Ansamblio koncertą, kuris įvyks š.m. balandžio 27 d. 7 val. vak. Naujosios Parapijos salėje, jau galima įsigyti: Lietuvių Prekybos Namuose, Dirvoje ir pas Čiurlioniečius.

• Inžinierius-architektas Algirdas Liutkus, dirbas žinomoje Dalton-Dalton Ar-

chitektūros firmoje, šio mėnesio 11 d. išvyko tarnybos reikalais į Nigerijos valstybę Afrikoje, kur Amerikos lėšomis yra statomas universitetas.

PARENGIMŲ KALENDORIUS

BALANDŽIO 27 D. L.T.M. Čiurlionio Ansamblio metinis koncertas naujos parap. salėje.

BALANDŽIO 28 D. DLK Birutės draugija ruošia pietus šv. Jurgio parapijos salėje nuo 12 iki 4 v. p.p.

GEGUŽĖS 4 D. Dirvos pavarinis koncertas-balius Slovėnų salėje.

GEGUŽĖS 5 D. 5:30 val. Naujoji parapija rengia įvairenybių programos koncertą.

GEGUŽĖS 11 D. Šv. Kazimiero Lituanistinės Mokyklos vakaras Naujosios Parapijos salėje.

GEGUŽĖS 11 - 19 D. dail. ir skulptoriaus Vytauto Raulinaičio darbų paroda Čiurlionio namuose. Ruošia Korp! Neo-Lithuania Clevelande.

GEGUŽĖS 11 D. Lietuvių Studentų Sąjungos vakaras.

GEGUŽĖS 18 D. Vaidinimas "Tinka būti rimtu" šv. Jurgio parapijos salėje. Ruošia Liet. Fronto Bičiuliai.

BIRŽELIO 1 D. Korp! Neo-Lithuania literatūros vakaras.

BIRŽELIO 8 D. Šv. Jurgio parapijos salėje JAV ir Kanados II šokių šventės dalyvių - šokėjų pasirodymas.

BIRŽELIO 9 D. Eglutėi paremti ruošiami pietūs šv. Jurgio parapijos salėje.

2-JŲ ŠEIMŲ NAMAS

Į pietus nuo Euclid Ave. Po 5 kambarius kiekvienai bute ir 3 kambariai ir vonia 3-čiame aukšte. Karšto vandens šildymas. Gražus sklypas. 2-jų automobilių garažas. Reikalingas dekoravimas iš vidaus. Prašo \$17,500.

J. ŠIRVAITIS

Wm. T. Byrne Real Estate
MU 1-6100 — office,
KE 1-4080 — home

APARTMENT FOR RENT

4024 E. 26 NEWBOURGH Hgts. aera. 4 Rooms down \$70.00. 4 Rooms up \$65.00 all utilities paid for except electric. Quick clean apt. Basement, yard. Telephone: BR 1-2900 — IM 7-7080. (68)

HOUSE FOR SALE

NEWBOUGH HGTS., 4024 E. 26. By owner. (2) 4 Rooms suite. (2) 4 Room suite. Private Bath. gas furnace. Must sacrifice. \$15,400. Telephone: 883-9856 — after 6 P.M. IM 7-7080. (68)

PARDUODAMAS NAMAS prie pat Naujosios parapijos.

Skambinti IV 1-6700 (44-49)

PRIVALO PARDUOTI!!!

3 miegamų mūrinis bungalov, rūšys, papildomas šeimai kambarys, 1½ garažo.

RE 1-9470

HELP WANTED MALE

DARBAS KAPINĖSE

Beadford Heights. Rimta pora, butas su baldais, alga.

Skambinti Cleveland, MO 3-8308.

Visais namų, automobilių ir kitais apdraudos reikalais kreipkitės į vieną iš seniausių apdraudos įstaigų Clevelande.

Mūsų "Stock Casualty Co's" duoda 15-25% nuolaidos geriems mašinų vairuotojams.

Mūsų "REAL ESTATE" įstaiga yra narys "NORTH-WEST MULTIPLE LISTING SERVICE".

ATSTOVAS
VYT. SENKUS
WO 1-6820
M. A. SCHNEIDER CO.
2710 Lorain Ave.,
Cleveland, Ohio

VISAIS
APDRAUDOS
REIKALAIŠ,

kaip automašinų, gyvybės, nelaimingų atsitikimų ir gaisro, kraitis į atstovę
PAULINA MOZURAITIS-BENNETT
HI 2-4450
642 Meadow Lane Dr.
CLEVELAND 24

FILATELIJOS KAMPELIS

ANTANAS BERNOTAS

5

JUNGTINĖS AMERIKOS VALS TYBĖS balandžio 6 d. išleido 5 c. pašto ženklą, kuriuo paminima 300 metų sukaktis nuo taip vadinamos Carolinos Chartos išdavimo.

Anglijos, Škotijos ir Airijos karalius Karolis II (Charles II, 1630-1685), karaliavęs nuo 1660 m., atsidėkodamas aštuoniems Anglijos didikams, kurie padėjo atgauti jo tėvo sostą, 1663 m. vadinama Carolinos Charta pado-

vanojo milžiniškus žemės plotus Naujajame Pasulyje. Šios dovanotos žemės tęsiasi nuo Virginijos iki Floridos ir nuo Atlanto iki Ramiojo vandenyno, sudarydamos apie pusantro milijono kvadratinį mylių gabalą.

Anglų didikai gautose žemėse, kurių tik Atlanto pakraščiai buvo šiek tiek apgyvendinti, įvedė labai liberalią tvarką, geresnę, negu pačioje Anglijoje, ir kurios laikurie nuostatai vėliau buvo padėti Amerikos laisvių pagrindui.

BELGIJA išleido 1 franko plus 50 centimų pašto ženklą, kuriuo paminima Ypres miesto įsteigimo 1000 metų sukaktis.

Ypres, flamiškai Ieper, vokiškai Ypern, yra šiaurės vakarų Belgijos miestas, gulintis prie Yserio upės įtako Yperlee ir turintis apie 17,000 gyventojų. Tūduramžiais Ypres buvo vienas

galingiausių Flandrijos miestų, ypač garsėjęs savo audinių pramone.

Pirmojo Pasaulinio karo metu prie Ypres vyko keli labai stambūs mūšiai tarp vokiečių ir vakarinių sąjungininkų. 1915 m. vokiečiai prie Ypres pirmą kartą panaudojo nuodingas dujas. 1917 m. anglai, pasistūmėdami 5 mylias, paklojo 400,000 vyrų. Miesto apylinkėse yra 40 karinių kapinių.

Per karą miestas buvo visiškai sugriautas, bet vėliau atstatytas. Atstatyta ir XIII amžiaus drabužių halė, kuri dabar paversta kariniu paminklu. Šis paminklas pašto ženkle ir parodytas.

KUWAITAS, kitaip Kuveit ir El-Koveit, Artimųjų Rytų anglių įtakoje esanti valstybėlė, valdoma šeicho Abdullah as Salim as Sabah, gulinti prie Persų įlankos

šiaurinio kranto, išleido 4 pašto ženklų seriją to paties piešinio, kuria atžymimas krašto supramonėjimas bei paminima sultono Sabah I 200 metų sukaktis. Ženkla matome dantiratį, kurio vidui naftos bokštai bei rafinerija, kairėje -- medžiai ir kupranugarių karavanas, dešinėje -- modernus pastatas.

Kuwaitas, dykumų kraštas, 1950 kv. mylių ploto su apie 225,000 gyventojų, yra nepaprastai turtingas nafta, kurios ten daugiau, nei JAV. Naftą eksploatuoja mišri anglų ir amerikiečių bendrovė, duodama kraštui didelį pelną.

Pašto ženklus Kuwaitas išleidžia nuo 1923 m. Pradžioje buvo naudojami perspausdinti Indijos p. ženklai, nuo 1948 m. Anglijos, o nuo 1959 m. išleidžia atskirus -- savo vardu.

LATVIAI skautai Amerikoje (Generala Goppera Fonds) išleido 3 ženklus (seals), kuriais pagerbiamas vyr. Latvijos skautininkas gen. Kārlis Goppers. Du ženklai žalia spalva, trečiasis -- raudona (skirtingų piešinių), kurių vieną čia ir dedame.

Kārlis Goppers (1876-1941) karininku buvo pakeltas rusų caro armijoje. 1917 m. buvo I Latvų

šaulių brigados vadas. Dirbo Petrapilio latvių taryboje. 1920 m. grįžo į Latviją ir buvo karo tarybos pirmininkas. 1924 m. -- Vidžemės diviziono vadas ir Rygos įgulos viršininkas. Taipogi buvo vyr. Latvijos skautininkas. Generolą Goppersą bolševikai nužudė 1941 m. Yra parašęs kelis karinio turinio veikalus latvių ir rusų kalbomis.

SKELBIMAS. Vienas 13 metų berniukas filatelistas, gyv. Lietuvoje, norėtų susirašinėti su tokio pat amžiaus lietuviu filatelistu, gyv. Amerikoje. Jei kasiš skaitytojų tokį berniuką žinotų, prašomas pranešti šio skyriaus vedėjui.

Effective January 1, 1963

Your Savings EARN

4 1/2%
Anticipated Rate

• 813 EAST 185TH STREET
• 6235 ST. CLAIR AVENUE
• 25000 EUCLID AVENUE
• 26000 LAKE SHORE BLVD.

ST. CLAIR SAVINGS

BETTER LAWNS AND GARDENS CO.,

V. Apaniaus vadovaujama, atlieka sodininkystės patarimus ir patarimus. Be to galite nusipirkti pievoms trąšų, chemikalų, sėklų ir įvairių augalų. Prie progos užsukit ar naskambinkit

12518 Lake Shore Blvd.
Cleveland 8, Ohio.
Tel. PO 1-5614.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
PRENUMERATĄ

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

NORWOOD DRUG, INC.

WE FEATURE DAN DEE PATATO CHIPS
Geras recepto išpildymas yra svarbiausia mūsų pareiga

RECEPTŲ SPECIALISTAS

6411 Superior Ave.

HE 1-1035

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

KAS IR KUR?

• **VILTIES DRAUGIJOS VALDYBA** praneša, kad draugijos narių suvažiavimas įvyks 1963 m. gegužės 1 d., St. Louis, Missouri, The Statler Hilton viešbučio patalpose (Washington Ave. at Ninth and St. Charles Streets).

Suvažiavimo programoje — valdybos ir revizijos komisijos pranešimai, įstatų keitimo klausimai, naujos valdybos ir revizijos komisijos rinkimai ir kt.

Smulkesnė programa bus paskelbta vėliau.

Vilties draugijos nariams, apart šio skelbimo, bus atskirai išsiuntinėti kvietimai į suvažiavimą, pranešimas apie turimą balsų skaičių ir įgaliojimai balsavimui.

Visos kitos informacijos bus skelbiamos Dirvoje arba siuntinėjamos draugijos nariams.

• **Algimanto Mackaus** poezijos rinkinį *Neatramen-tuotos Kalbos Generacija ir Augintiniai*, išleistą Santaros, galite įsigyti ar užsakyti Dirvoje. Kaina — 3 dol.

Knyga, tiek turinių, tiek ir išorine išvaizda, privalo būti kiekvieno knygos mylėtojo bibliotekoje.

Dabartinį metų V. Rushevičius yra Kalamazoo simfoninio orkestro koncertmeisteris ir be to vadovauja Kalamazoo styginių kvartetui. Bostono ir apylinkės lietuviai prašome nepraleisti tokios retos progos ir paremti Baltų sąjungos darbą rengiant tokio aukšto lygio koncertus.

Norime priminti, jog neturintieji sezoninių bilietų, juos galės įsigyti prie įėjimo. Studentams kaina vienas doleris.

• **Akademinių Skautų Sąjūdžio Bostono Skyrius** gegužės 4 d. ruošia savo Metinę šventę. Po uždaro iškilmingos ASS sueigos, 3:30 val. p. p. bus vėliavų šventinimas, 4 val. p. p. fil. Romo Kežio paskaita ir 8 val. vak. šokiai — semi-formal. Visa programa vyks *Lietuvių Piliėčių Draugijos* III aukšto salėje, 368 Broadway, So. Boston, Mass. Bostono ir apylinkės visuomenė maloniai kviečiama dalyvauti.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

RŪTOS ANSAMBLIO KONCERTAS

Balandžio 27 d. ruošiamas "Rūtos" ansamblio koncertas kelia susidomėjimą New Jersey lietuviuose. Po ilgesnės pertraukos "Rūtos" ansamblis pasirodo su plačia ir įdomia programa, dalyvaujant ansamblio solistams: J. Mackevičiūtei, F. Schirm ir jau žinamam L. Stukui; mišriam ir vyrų chorams su solistais. Dirigentas — Alg. Kačanauskas.

Plačioje programoje be lietuvių autorių T. Brazio, J. Gaubo, K. Kavecko, B. Budriūno, B. Jonušo bei L. Andriulio bus duodama ir amerikiečių kompozitorių S. Foster, R. Rodgers kūrinii bei ištraukos iš G. Verdi operų "Likimo Galia" ir "Nabucco".

Ansamblio repetuoja du kartu savaitėje. Jaunas ansamblis savo kokybe pasidarė žymiausiu lietuviškos dainos puoselėtoju New

Lietuvių Tėviškės parapijos choras Chicagoje. Iš kairės sėdi: choro įsteigėjas Martynas Lacytis, prof. Vladas Jakubėnas ir dabartinis dirigentas Jurgis Lampsatis.

MAŽVYDO GIESMIŲ VAKARAS CHICAGOJE

Praeitą Verbių sekmadienį lietuvių Tėviškės bažnyčioje Chicagoje vienuoliktąjį giesmių vakarą tos parapijos mišrus choras, vedamas jo dirigento Jurgio Lampsatis, davė giesmės mylėtojais perpildytoje bažnyčioje porą širdį gaivinančių valandų. O kadangi lietuvių tauta šiais metais minės 400 metų sukaktį nuo pirmojo lietuviškų giesmių kūrėjų Martyno Mažvydo mirties, tad ir šių metų giesmių vakaras vyko jo prisiminimo ženkle. Kiek vakaro pradžioje, tiek ir jo tolimesnėje eigoje buvo giedamos Martyno Mažvydo anuomet kur-tos ir į lietuvių kalbą verstos

giesmės, kurias vargonais palydėjo prof. Vladas Jakubėnas.

Šiam giesmių vakarui Tėviškės parapijos choras išpildė specialiai Vladio Jakubėno sukurtą choralinį motetą pagal Dr. Vydūno žodžius. Solo partijas giedojo Aldona Buntinaitė ir Leonas Grubas, o prie vargonų buvo pats kompozitorius. Be šios naujos kūrybos, Tėviškės parapijos choras pasirodė su Valterio Banaičio, Richard Wagner, I.D. Sankey ir Bartniansky veikalais. Be choro pasirodymo, vakaro programoje dalyvavo pavieniai solistai, mergaičių trio ir oktetas.

Pirmą kartą lietuvių Tėviškės bažnyčioje teko išgirsti Laimutę Bildešienę ir Bronių Jančį, kurių pasirodymu klausytojai ne vien džiaugėsi, bet kartu ir žavėjosi jų gražiais balsais. Laimutė Bildešienė išpildė St. Gailevičiaus ir Cesar Frank, o Bronius Jančys J. Naujalo ir Beethoveno kompozicijas, be to juodu susijungė duetui Tėviškės parapijos choro išpildomame Richard Wagner veikalė. Daugeliui iš ankstyvesnių pasirodymų pažįstama Bronė Variakojienė sugiedojo iš Vilniaus atvežtą K. Galkausko giesmę ir vėliau kartu su Leonu Gružu nepažymėto muziko kūrinių. Taip pat gražiai nuskambėjo ir iš Irenos Jurgaitytės, Karinos ir Rūtos Srugyčių susidedas mergaičių trio, atlikdamos S.K. Hyne. O Bronės Variakojienės iš Aldonos Buntinaitės, Zelmos Juškėnienės, Ilzės Pėteraitienės, Lilijos Karinos, Rūtos ir Irenos Srugyčių, bei Editos Žemaitaitės susidedas oktetas pasirodė su J. Picket ir nepažymėto autoriaus giesmėmis.

Daugeliui tokie giesmių vakarai atrodytų naujas dalykas, bet atsižvelgiant į praeitį šimtmečių, ypatingai evangelikų tarpe išsivysčiusią tradiciją, lietuviška giesmė buvo kiekvienam namie kasdien stipriybė sunkiose anų metų darbuose ir ramintoja sielų pergyvenimuose. Net didžiausios darbmetės įtampoje,

lietuvis ūkininkas savo sena evangeliška pažūdra rasdavogiesmių giedojimui laiko. Kas rytą ir kas vakarą, arba net pietų metu, jis su savo šeima, tarnais ir tarnaitėmis giliu pamaldumu giesmėmis savo Kūrėją garbindavo. Gal ir Martynas Mažvydas, prieš 400 metų sukurdamas lietuviškas, arba iš kitų kalbų versdamas giesmes, norėjo savo tautiečiuose išvystyti ypatingą draugystę ir gyvumą, bei tautinį susipratimą. To pasėkoje, kaip pavyzdį galėtume paimti Prūsų karalystę, kurios gyventojai per ištisus šimtmečius išsilaikė tautiniai susipratę ir kurių surinkimuose tik lietuviška giesmė skambėdavo.

Tad ir šie giesmių vakarai Chicagoje, nors ir kiek sumodernintoje formoje, atrodytų esantį tą senos protėvių meilės lietuviškai giesmei. Kiek parapijos choro steigėjas Martynas Lacytis, tiek ir dabartinis choro dirigentas Jurgis Lampsatis nesigailėdami savo sveikatos didele energija ir atsidavimu šiam kišiam darbiui užsiėmė atitinkamos pagalbos giesmės mylėtojų tarpe. Reikia tik tikėtis, kad sekantieji giesmių vakarai ne vien savo programa bus įdomesni, bet kad jie ras dar didesnę susidomėjimą lietuvių tarpe.

vb.

DETROIT

Juozas J. Bachunas atvyksta į Detroitą

Balandžio mėn. 27 ir 28 dienomis J. J. Bachunas suponia atvyksta į Detroitą.

27 dieną, Korp! Neo-Lithuania valdybos kviečiamas dalyvaus jos 40 metų sukakties minėjimo šventėje, o balandžio 28 dieną. ALTS kviečiamas sutiko padaryti pranešimą iš kelionės: "Antras mano vizitas pas Australijos lietuvius". Pranešimas įvyks 12 val. 30 min. Detroito Lietuvių Namuose. Detroito visuomenė kviečiama kuo skaitlingiausiai šioje paskaitoje dalyvauti.

Pažymėtina, kad J. J. Bachunas pirmuoju atsiliepė į Korp. Neo-Lithuania kvietimą ir raštu pranešė apie savo dalyvavimą. Iš to kaita visi turėtume pasimokyti.

j. g.

Siuntinys mokinėms

Kai du stas -- visados daugiau padarys, sako lietuvių patarlė. Šios patarlės laikosi ir detroitietės. Jos sugalvojo ir pasitarusios paruošė vėlykinę dovanėlę 16 Vasario Gimnazijos mokinėms.

Prie Detroito Lietuvių Kultūros Klubu yra sudaryta trijų ponių -- L. Puskepalaitienės, L. Mingelienės ir E. Musteikienės -- komisija, kuri rūpinasi visokeriopa parama 16 Vasario Gimnazijai. Kas met surengia vakarą, kurio visos pelnas skiriamas 16 Vasario Gimnazijai. Prieš Vėlykas sugalvojo parinkti gimnazijos

Lietuviško žodžio puoselėtojai

Paskutinėmis dienomis ir anksčiau Lietuvių Bendruomenės Kultūros Fondui aukojo:

M. Reklaitis \$25,00; LB Philadelphia's apylinkės valdyba \$50,00; LB Marquette Parko apylinkės v-ba \$50,00; Dr. L. A. Dirda \$5,00; Dr. J.J. Plikaitis \$10,75; Amer. Lithuanian Citizens Club of Beverly Shores \$100,00; Dr. P. Jonikas \$100,00; J. Vainelkis \$10,00; Antanas Vdopolas \$--25; Kun. J. Pragulbickas \$5,00; Prel. Pr. Juras \$2,00; Kun. A. Steponaitis \$10,00.

LB Kultūros Fondas lietuviškame bare varo plačią kultūrinę vagą. Jau nekalbant apie anksčiau išleistus lituanistinėms mokykloms vadovėlius, 1962 m. prieš pradėdant mokslo metus, išleido labai populiarią VI skyriui vadovėlį "Ten Kur Nemunas Banguoja", kuriuo pasinaudojo veik visos mokyklos.

1963 m. sausio mėn išleido mažiesiems skaitytiną iliustruotą vadovėlį "Gulbė Karaliaus Patit".

Didžiausias Kultūros Fondo rūpestis yra, tai išleisti mūsų žymaus mokslininko prof. V. Biržiškos mokslinį veikalą "Aleksandryno" II tomas, kuriuo jau yra susidomėję ne tik Amerikos mokslnės institucijos, bet ir kitų kraštų. Šio mokslinio veikalo išleidimo pavydį ir okupuotos Lietuvos dabartiniai valdovai. Aleksandryno II tomas išvys pasaulį 1963 m. birželio - liepos mėn. Aleksandryno III tomas taip pat atiduotas spausuvei ir jau pradėtas rinkti.

Be to, Kultūros Fondas yra užplanavęs dar šiais metais išleisti gyvybiniai reikalingus lituanistinėms mokykloms du vadovėlius, IV ir VII skyriams be kurių toliau nebegalima išsiversti. Taip pat Kultūros Fondas yra numatęs išleisti mokslinį Lietuvų liečiantį veikalą anglų kalba.

Tiems numatytiems uždaviniams įvykdyti reikia turėti nemažai tūkstantinių. Tad Kultūros Fondas laukia ir daugiau tokių aukotojų - knygnešių kaip aukščiausių išvardintieji, nes be visuomenės finansinės paramos, Kultūros Fondas užsiėmė uždavinių negalės įvykdyti.

Be pavienių aukotojų Kultūros Fondo gyvybei išlaikyti didelį impulsą duoda Lietuvių Gydytojų Draugijų paaukotos ir aukojamos tūkstantinės. Būty labai gerai, kad jų pavyzdį pasektų ir kitų profesijų draugijos.

Taip pat Kultūros Fondui didelį įnašą \$900,00 davė Lietuvių Fondo Valdyba (nuošimčiai nuo įneštų Lietuvos Fondan pinigų).

Už prisijusias ir siunčiamas aukas LB Centro ir Kultūros Fondo valdybų vadovybės aukotojams nuoširdžiai dėkoja. Tos garbin-gos institucijos, Kultūros Fondo Valdybos pirmininkas yra kun. Stasys Šantaras, jo adresas: 819 North 16th Ave., Melrose Park, Illinois.

Kultūros Fondo išdininko adresas: Jonas Bertušius 2642 West 15th St., Chicago 8, Illinois ir LB Centro Valdybos išdininko adresas: Zigmas Dailidka 5921 So. Fairfield Ave., Chicago 29, Illinois.

Kostas Januška

mokinėms rūbų. Jų pastangas detroitietės suprato ir prieš Verbių sekmadienį 6 siuntiniai, išėjo į Vokietiją.

Prie šios akcijos prisidėjo šios ponios: Šimoliūnienė, Stanulienė, Bankauskienė, Baublienė, Gruzdienė, J. Bludžiūvienė, E. Bludžiūvienė, Leščinskienė, Baubienė, Šepetienė, Kvedarienė, Šadeikienė, Šimukėnienė, Mikailienė, Persiuntimui aukojo ponios -- Gruzdienė 5 dol. Bankauskienė 5 dol., Puskepalaitienė -- 20 dol. Baublienė -- 3 dol. Stanulienė -- 2 dol. Šimoliūnienė 2 dol., Šepetienė 1 dol. Mikailienė -- 2 dol. E. Bludžiūvienė 1 dol. Viso pinigais suaukojo 41 dol. Persiuntimas kainavo 49 dol. ir 85 ct. Dar liko vienas siuntinys išsiųsti. Likusieji drabužiai bus perduoti vilniečiams, kurie persius reikalingiesiems. Prie siuntinių paruošimo ir išsiuntimo talkininkavo Šimoliūnas, Musteikis ir Mingėla, Komisijos vardu p. Puskepalaitienė dėkoja visiems ponams ir ponioms, prisidėjusiems prie šios akcijos pravedimo.

A.M.

PRANEŠIMAS

L. A. Menininkų Klubu Valdyba praneša visuomenei, kad buvęs Čiurlionio Galerijos pareigūnas Z. Kolba, pasivadinęs Čiurlionio Galerijos administratorium, rašydamas raštus, savo privatinį butą naudoja Čiurlionio Galerijos adresu, o taip pat jos oficialius blankus ir antspaudą. Už tuos neteisėtus veiksmus ir dailininkų bei visuomenės klaidinimą, LAM Klubu valdybos, nutarimu patrauktas Menininkų Klubu Garbės Teisman.

Kartu pranešama, kad Čiurlionio Galerijos adresas tėra vienas -- Jaunimo Centre -- 5620 So. Claremont Ave., Chicago 29, Ill. Telefonai: PR 8-7227 ir vyr. direktoriaus V. Petravičiaus tel. 776-3997.

P. Gaučys,

L. A. Menininkų Klubu pirmininkas

A. Kairys, Sekretorius

BOSTON

Baltų koncertas Bostone.

Paskutinysis šios serijos koncertas įvyks balandžio mėn. 26-tą dieną, 8 val. 30 min. Jordan Hall patalpose.

Koncerto programą išpildys latvių smuikininkas Voldemaras Rushevičius, tai yra vienas iš pajėgiausių latvių smuikininkų.

Voldemaras Rushevičius savo muzikines studijas pradėjo labai jaunas ir vėliau, baigęs Latvijos Valstybinę Konservatoriją su aukščiausiu pažymėjimu, profesoriavo toje pačioje konservatorijoje.

Voldemaras Rushevičius turėjo eilę reikalių kaip solistas ir žinomo latvių styginių kvarteto dalyvis įvairiuose Europos ir Anglijos miestuose. Visur susilaukė šiltą publikos priėmimą ir labai gerą muzikos kritikų įvertinimą.

Jonas Krukonis įteikia "Rūtos" ansamblio pirm. inž. V. Meliniui \$50,00 čekį. Iš kairės dešinė: pirm. inž. V. Melinis, J. Krukonis, sekr. D. Dutkutė ir dirig. Alg. Kačanauskas.